2021 m. liepos 8 d., ketvirtadienis

P9_TA(2021)0359

Padėtis Nikaragvoje

2021 m. liepos 8 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Nikaragvoje (2021/2777(RSP))

(2022/C 99/22)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į ankstesnes rezoliucijas dėl Nikaragvos, ypač į 2019 m. gruodžio 19 d. rezoliuciją dėl žmogaus teisių ir demokratijos padėties Nikaragvoje ([1]) ir 2020 m. spalio 8 d. rezoliuciją dėl „užsienio agentų“ įstatymo Nikaragvoje ([2]),

— atsižvelgdamas į susitarimą, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Centrinės Amerikos asociacija ([3]),

— atsižvelgdamas į Tarybos reglamentą (ES) 2020/1998 ([4]) ir 2020 m. gruodžio 7 d. Tarybos sprendimą (BUSP) 2020/1999 dėl ribojamųjų kovos su šiurkščiais žmogaus teisių pažeidimais priemonių ([5]), į 2020 m. gegužės 4 d. Tarybos sprendimą (BUSP) 2020/607, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas (BUSP) 2019/1720 dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Nikaragvoje ([6]), į 2020 m. gegužės 4 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2020/606, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (ES) 2019/1716 dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Nikaragvoje ([7]), ir į sprendimą, kuriuo iki 2021 m. spalio 15 d. atnaujinamos tokios sankcijos,

— atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 10 d. vyriausiojo įgaliotinio deklaraciją Europos Sąjungos vardu dėl blogėjančios politinės padėties Nikaragvoje, jo atstovo spaudai 2021 m. gegužės 6 d. pareiškimą dėl naujo rinkimų įstatymo ir 2021 m. birželio 22 d. bendrą 59 valstybių pareiškimą 47-ojoje Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybos sesijoje dėl padėties Nikaragvoje,

— atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 15 d. Užsienio reikalų komiteto pirmininko ir Delegacijos ryšiams su Centrinės Amerikos šalimis pirmininkės pareiškimą dėl besitęsiančio opozicijos lyderių sulaikymo Nikaragvoje,

— atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 28 d. Jungtinių Tautų vyriausiosios žmogaus teisių komisarės atstovo spaudai pareiškimą dėl Nikaragvos ir 2021 m. birželio 22 d. Jungtinių Tautų vyriausiosios žmogaus teisių komisarės Michelle Bachelet naujausią informaciją, pateiktą žodžiu 47-ojoje Žmogaus teisių tarybos sesijoje, dėl žmogaus teisių padėties Nikaragvoje,

— atsižvelgdamas į Amerikos valstybių organizacijos (OAS) generalinio sekretoriato 2021 m. gegužės 6 d. pareiškimą dėl Aukščiausiosios rinkimų tarybos teisėjų rinkimų ir rinkimų reformos Nikaragvoje ir į 2021 m. birželio 15 d. OAS rezoliuciją dėl padėties Nikaragvoje,

— atsižvelgdamas į Amerikos šalių žmogaus teisių komisijos pareiškimus, specialiojo Nikaragvos stebėsenos mechanizmo (MESENI) paskelbtus naujienlaiškius ir Amerikos šalių žmogaus teisių komisijos pirmininkės Antonios Urrejolos pastabas per 2021 m. birželio 23 d. OAS nuolatinės tarybos specialųjį posėdį dėl padėties Nikaragvoje,

— atsižvelgdamas į skyrių dėl Nikaragvos, įtrauktą į ES metinę ataskaitą dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje 2020 m., kurią Taryba priėmė 2021 m. birželio 21 d.,

— atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,

— atsižvelgdamas į 1948 m. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į Nikaragvos Konstituciją,

([1]) OL C 255, 2021 6 29, p. 65.
([2]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0259.
([3]) OL L 346, 2012 12 15, p. 3.
([4]) OL L 410 I, 2020 12 7, p. 1.
([5]) OL L 410 I, 2020 12 7, p. 13.
([6]) OL L 139 I, 2020 5 4, p. 4.
([7]) OL L 139 I, 2020 5 4, p. 1.

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 ir 4 dalis,

A. kadangi 2018 m. balandžio mėn. smurtu nuslopinus pilietinius protestus žmogaus teisių ir demokratijos padėtis Nikaragvoje dar smarkiau pablogėjo; kadangi nuo to laiko dėl politinių priežasčių laisvė atimta bent 130 asmenų ir vyriausybės oponentams ir jų šeimoms nuolat gresia persekiojimas, kurį policija ir vyriausybės rėmėjai vykdo tiek fiziškai, tiek internete; kadangi nuo 2018 m. protestų savavališkas sulaikymas vis dažniau naudojamas kaip priemonė siekiant nubausti aktyvistus ir disidentus; kadangi aktyvistams kyla ypatingas smurto, įskaitant seksualinį smurtą ir smurtą dėl lyties, pavojus; kadangi su sulaikytaisiais kalėjime blogai elgiamasi, jiems neteikiama medicininė priežiūra ir jie negali naudotis savo advokatų paslaugomis, jie puldinėjami ir patiria seksualinę prievartą, o prieš vyriausybę protestuojantys asmenys uždaromi į griežčiausio saugumo kameras, kur jie patiria griežtesnį stebėjimą, kratas ir izoliaciją; kadangi esama ypač didelio susirūpinimo dėl moterų ir vyresnio amžiaus suaugusių asmenų, kuriems atimta laisvė, padėties;

B. kadangi dėl dabartinės padėties nuo 2018 m. daugiau kaip 108 000 Nikaragvos gyventojų buvo priversti bėgti ir ieškoti prieglobsčio kaimyninėse šalyse – trys ketvirtadaliai šių asmenų siekė apsaugos Kosta Rikoje;

C. kadangi 2021 m. gegužės 4 d. Nikaragvos nacionalinė asamblėja patvirtino Rinkimų įstatymo Nr. 331 reformas, apimančias neseniai priimtus baudžiamojo pobūdžio įstatymus; kadangi minėta reforma taip pat apima taisykles, pagal kurias ribojama rinkiminė konkurencija ir naudojimasis politinėmis teisėmis ir pagal kurias, priešingai tarptautiniams standartams, dar labiau ribojamas politinės opozicijos dalyvavimas ir ribojamos viešosios laisvės, visų pirma, teisė dalyvauti tvarkant viešuosius reikalus, asociacijų laisvė, žodžio laisvė, teisė į socialinį protestą ir teisė ginti teises ir kt.; kadangi vykdant šias reformas neatsižvelgta į opozicijos, pilietinės visuomenės ir tarptautinės bendruomenės reikalavimus;

D. kadangi naujoji Aukščiausioji rinkimų taryba (SEC) yra organas, kuris prižiūri ir vykdo rinkimų procesą Nikaragvoje; kadangi tokį procesą turėtų valdyti nešališkas, nepriklausomas ir skaidrus organas, kuris laikosi demokratinių principų ir remia veiksmingą ir pliuralistinį gyventojų naudojimąsi pilietinėmis ir politinėmis teisėmis; kadangi Aukščiausiosios rinkimų tarybos narius paskyrė Nikaragvos nacionalinė asamblėja, o ją tvirtai kontroliuoja D. Ortega; kadangi dėl to Aukščiausioji rinkimų taryba yra šališkas ir neskaidrus organas ir toliau griauna politinį procesą; kadangi šie paskyrimai ir naujausios rinkimų reformos įvykdyti be vyriausybės ir opozicijos grupių dialogo, kurį vesti ne kartą ragino ES ir tarptautinė bendruomenė, ir juos primetė valdančioji dauguma;

E. kadangi Nikaragvos valdžios institucijos, netaikydamos deramos procedūros, pastarosiomis savaitėmis likvidavo dvi politines partijas, naudodamos metodus, kurie prieštarauja tarptautinėms normoms; kadangi politinių partijų (*Partido de Restauración Democrática* ir *Partido Conservador*) likvidavimas ir politiniais motyvais sufabrikuotų baudžiamųjų veikų tyrimų, dėl kurių demokratinės opozicijos iškelti kandidatai gali būti diskvalifikuojami be tinkamos procedūros, inicijavimas kenkia ne tik norinčių laimėti kandidatų teisei kandidatuoti rinkimuose, bet ir rinkėjų teisei išrinkti savo pasirinktus kandidatus; kadangi šios priemonės ir teismų sistemos politinis naudojimas prieštarauja pagrindiniams demokratijos principams ir yra šiurkštus Nikaragvos gyventojų teisių pažeidimas pagal Nikaragvos Konstituciją ir tarptautinę teisę;

F. kadangi nuo 2021 m. birželio mėn. pradžios mažiausiai 21 demokratinės opozicijos narys, įskaitant šešis kandidatus į prezidentus ir profesinių sąjungų bei politinius lyderius, buvo savavališkai sulaikytas pateikus politiniais motyvais sufabrikuotus ir dviprasmiškus kaltinimus nusikalstamomis veikomis be jokių įrodymų, vykdant dideliais procedūrinių garantijų pažeidimais pasižymintį procesą, o tai rodo, kad teisminės institucijos nėra nepriklausomos; kadangi dešimtys iškilių kandidatų praneša apie sistemingą priekabiavimą ir patiriamą nuolatinį bauginimą – policija beveik nuolat budi prie jų namų arba seka juos gatvėje ir taip neleidžia jiems laisvai judėti;

G. kadangi Nikaragvos vyriausybė per pastaruosius keletą metų priėmė vis labiau varžančius įstatymus, pavyzdžiui, Įstatymą dėl užsienio agentų veiklos reglamentavimo, Specialųjį kovos su kibernetiniais nusikaltimais įstatymą, Įstatymą dėl neapykantos nusikaltimų, Žmonių teisių į nepriklausomybę, suverenitetą ir apsisprendimą už taiką įstatymą ir įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas Baudžiamojo proceso kodeksas ir kuriuo tyrimo laikotarpis vietoj 48 valandų, numatytų pagal Konstituciją, pailgintas iki 90 dienų; kadangi pagal šiuos įstatymus institucinėmis įtvirtinamos represijos ir įteisinami veiksmai, įvykdyti šalyje iki minėtų įstatymų priėmimo;

2021 m. liepos 8 d., ketvirtadienis

H. kadangi nuolatinis priekabiavimas prie nepriklausomos žiniasklaidos ir jos veiklos kriminalizavimas riboja teisę į žodžio laisvę ir pažeidžia visuomenės teisę būti informuotai; kadangi žodžio laisvė tiek internete, tiek realiame gyvenime yra labai svarbi bet kokiai demokratijai bet kuriuo metu, tačiau rinkimų laikotarpiu ji yra ypatingai svarbi; kadangi vyriausybės institucijų ir vyriausybę remiančios žiniasklaidos viešais pareiškimais buvo siekiama stigmatizuoti disidentais laikomus asmenis;

I. kadangi nerimą keliantys naujausi įvykiai, kuriuos režisuoja Nikaragvos vyriausybė, rodo, kad režimas toliau žengia autoritarizmo kryptimi, blokuodamas demokratijos, nacionalinio susitarimo ir tarptautinio tarpininkavimo siekiant taikaus konflikto sprendimo erdvę ir aiškiai trukdydamas surengti laisvus ir sąžiningus rinkimus 2021 m. lapkričio 7 d.; kadangi ES, kiti tarptautiniai subjektai ir žmogaus teisių organizacijos įspėjo, kad yra pagrindo baimintis, jog šie įstatymai bus naudojami taikantis į asmenis, pasisakančius prieš represijų politiką;

J. kadangi Amerikos šalių žmogaus teisių komisijos Tarpdalykinė nepriklausomų ekspertų grupė jau nurodė, kad gatvės protestams slopinti naudojami metodai gali būti laikomi nusikaltimais žmoniškumui;

K. kadangi beveik visos Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro Nikaragvai pateiktos rekomendacijos nebuvo įgyvendintos ir tai lemia nuolatinį nebaudžiamumą ir tolesnius pažeidimus;

L. kadangi Nikaragvos nacionalinės asamblėjos vykdomos vartotojų teisės (Įstatymo Nr. 842) reformos įpareigoja bankus atidaryti sąskaitas asmenų, kuriems JAV vyriausybė ir kitos šalys taiko sankcijas ir kurie kaltinami korupcija, pinigų plovimu ir žmogaus teisių pažeidimais, giminaičiams; kadangi Ortegos ir Murillo šeima kaltinama tuo, kad kuria verslo imperiją telekomunikacijų, energetikos ir kituose sektoriuose;

M. kadangi demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmonių teisėms puoselėjimas ir įtvirtinimas yra neatsiejama į 2012 m. ES ir Centrinės Amerikos šalių asociacijos susitarimą įtrauktos ES išorės politikos dalis;

1. išreiškia solidarumą su Nikaragvos gyventojais ir griežtai smerkia visas Nikaragvos valdžios institucijų vykdomas represijas prieš demokratinės opozicijos partijas, žurnalistus ir kitus žiniasklaidos darbuotojus, studentus, čiabuvius, žmogaus teisių gynėjus ir pilietinę visuomenę, taip pat jų šeimų narius, o ypač smerkia tai, kad sukelta žmonių žūtis; ragina nedelsiant nustoti taikyti ribojamąsias priemones, vykdyti represijas ir žmogaus teisių pažeidimus ir ragina užtikrinti atskaitomybę už sunkius Nikaragvos vyriausybės pažeidimus, padarytus nuo 2018 m.;

2. ragina nedelsiant ir besąlygiškai paleisti visus savavališkai sulaikytus politinius kalinius, įskaitant kandidatus į prezidentus Cristianą Chamorro, Arturo Cruzą, Félixą Maradiagą, Juaną Sebastiáną Chamorro, Miguelį Morą ir Medardo Maireną, politinius lyderius José Pallaisą, José Adáną Aguerri, Dorą Maríą Téllez, Hugo Torresą, Víctorą Hugo Tinoco, Violetą Granerą, Aną Margaritą Vijil, Suyen Barahoną ir Pedro Joaquíną Chamorro bei kitus opozicijos aktyvistus, žmogaus teisių gynėjus ir žurnalistus; be to, ragina užtikrinti pagarbą jų pagrindinėms teisinėms apsaugos priemonėms, žmogaus teisėms ir pilietinėms bei politinėms teisėms; reikalauja, kad vyriausybė nedelsdama pateiktų įrodymus, jog įkalinti asmenys dar gyvi, ir jų buvimo vietos įrodymus; primena, jog tremtyje esantiems asmenims turi būti suteiktos visapusiškos garantijos, kad jie galėtų grįžti į savo šalį;

3. ragina Nikaragvos vyriausybę panaikinti *de facto* laikymo įkaitais padėtį, gerbti nacionalinės policijos, kaip nepolitinės, nesavavališkos ir nepriklausomos jėgos, vaidmenį, nuginkluoti sukarintas pajėgas, laikytis su Pilietiniu aljansu pasirašytų susitarimų ir atkurti piliečių teises; pakartoja savo raginimą vyriausybei leisti pilietinės visuomenės organizacijoms vykdyti veiklą saugioje ir galimybių atveriančioje aplinkoje be represijų baimės;

4. pakartoja savo raginimą atkurti įtraukų dialogą ir demokratiją, kaip vienintelį taikų būdą išbristi iš politinės, ekonominės ir socialinės krizės Nikaragvoje; pabrėžia, kad reformas reikia priimti įtraukiai ir skaidriai; ragina ES delegaciją Nikaragvoje tęsti ir intensyvinti diplomatinį dalyvavimą rinkimų procese ir toliau kreiptis į valdžios institucijas siekiant rasti politinį krizės Nikaragvoje sprendimą;

5. primygtinai ragina Nikaragvos valdžios institucijas nedelsiant pakeisti Rinkimų įstatymą pagal tarptautinius kriterijus, kaip reikalavo Amerikos valstybių organizacija (OAS) savo 2020 m. spalio 21 d. rezoliucijoje, į įvairias rinkimų struktūras paskirti nešališkus asmenis, atkurti teisinį statusą partijų, kurioms jis buvo panaikintas, gerbti Nikaragvos gyventojų teisę rinkti ir būti išrinktiems, taip pat užtikrinti neribotą nacionalinių ir tarptautinių rinkimų stebėjimo organų dalyvavimą, kartu įsipareigojant siekti politinio sambūvio po rinkimų; pabrėžia, kad, siekiant, jog rezultatus rinkimus ir per juos išrinktą vyriausybę pripažintų Europos Parlamentas, būtina įgyvendinti OAS ir tarptautinių organizacijų prašomus pakeitimus, visų pirma atkurti teises ir laisves, kurios sudarytų sąlygas laisvam, patikimam ir teisingam rinkimų procesui;

6. smerkia ribojamųjų ir baudžiamųjų įstatymų priėmimą ir įgyvendinimą ir ragina nedelsiant juos panaikinti; pabrėžia, kad šie įstatymai nesuderinami su Nikaragvos gyventojų teisėmis ir laisvėmis, įtvirtintomis Nikaragvos Respublikos Konstitucijoje, Amerikos demokratinėje chartijoje ir kitose tarptautinėse sutartyse, kurias Nikaragva yra pasirašiusi; prieštarauja tam, kad Nikaragvos autoritarinė vyriausybė netinkamai išnaudoja institucijas ir įstatymus, kad kriminalizuotų pilietinės visuomenės organizacijas ir politinius oponentus;

7. pakartoja savo raginimą Nikaragvos valdžios institucijoms suteikti nekliudomą prieigą JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biurui (OHCHR), Amerikos šalių žmogaus teisių komisijai (angl. IACHR), Tarpdalykinei nepriklausomų ekspertų grupei (angl. GIEI), Specialiajam Nikaragvos stebėsenos mechanizmui (angl. MESENI) ir tarptautinėms pilietinės visuomenės organizacijoms ir Europos Sąjungos institucijoms, siekiant Nikaragvoje užtikrinti pagarbą žmogaus teisėms; pakartoja savo raginimą nedelsiant atkurti žmogaus teisių gynimo organizacijų, kaip antai Centro Nicaragüense de Derechos Humanos (CENIDH), juridinio asmens statusą;

8. ragina Nikaragvos vyriausybę sukurti nepriklausomą tyrimų skyrių, kuriame dalyvautų tarptautiniai ekspertai ir kuris prižiūrėtų, kad Generalinė prokuratūra vykdytų patikimus, nešališkus ir išsamius tyrimus dėl galimos aukščiausio lygio policijos pareigūnų atsakomybės už sunkius žmogaus teisių pažeidimus, padarytus vykdant 2018 m. susidorojimą ir vėliau;

9. ragina Centrinės Amerikos integracijos sistemą (SICA) ir jos valstybes nares atlikti aktyvų vaidmenį ginant, apsaugant ir skatinant demokratiją ir žmogaus teisių apsaugą Nikaragvoje, kaip nustatyta 1991 m. Tegucigalpos protokole ir 1995 m. Demokratinio saugumo Centrinėje Amerikoje pagrindų sutartyje, kurios 1 straipsnyje teigiama, kad demokratija grindžiama vyriausybių, kurios išrenkamos slaptu balsavimu per visuotinius ir laisvus rinkimus, egzistavimu ir besąlygiška pagarba visoms žmogaus teisėms Centrinės Amerikos regione esančiose valstybėse;

10. ragina Finansinių veiksmų darbo grupę (FATF) pradėti būtiną koordinavimą su JAV Užsienio turto kontrolės biuru (OFAC), kad būtų užtikrintas tarptautinis finansinis saugumas atsižvelgiant į neteisėtas operacijas, kurias vykdo D. Ortegos ir R. Murillo režimas ir jo kolaborantai, ir į jų komercinius ryšius bei turtą Europos šalyse; atkreipia dėmesį į tai, kad nuo 2020 m. spalio mėn. FATF įtraukė Nikaragvą į juodąjį sąrašą;

11. ragina Tarybą ir valstybes nares skubiai išplėsti asmenų ir subjektų, kuriems turi būti taikomos sankcijos, įskaitant Nikaragvos prezidentą ir viceprezidentą bei jų artimosios aplinkos narius, sąrašą, ypač stengiantis nedaryti žalos Nikaragvos žmonėms; pabrėžia, kad reikia išlaikyti ir užtikrinti, kad ES parama pilietinės visuomenės organizacijoms, žmogaus teisių gynėjams ir Nikaragvos žmonėms, be kita ko, pagal ES vystymosi ir humanitarines programas, pasiektų tikruosius paramos gavėjus, o ne vyriausybę ir valdžios institucijas, siekiant sušvelninti COVID-19 ir dabartinių vyriausybinių represijų poveikį ir užkirsti kelią tam, kad ši krizė virstų humanitarine krize; primena, kad, atsižvelgiant į ES ir Centrinės Amerikos asociacijos susitarimą, Nikaragva turi gerbti ir įtvirtinti teisinės valstybės, demokratijos ir žmogaus teisių principus, ir pakartoja savo prašymą, atsižvelgiant į dabartines aplinkybes, pradėti taikyti asociacijos susitarime įtvirtintą sąlygą dėl demokratijos;

12. teigiamai vertina ir remia ES delegacijos Nikaragvoje pastangas ir naudingą darbą labai sudėtingomis aplinkybėmis; ragina ES ir jos valstybes nares atidžiai stebėti padėtį vietoje pasitelkiant savo atstovus ir ambasadas Nikaragvoje, be kita ko, stebint teismo procesus ir lankant kalėjimuose arba namų arešte laikomus kritikus bei opozicijos lyderius;

13. ragina ES delegaciją Nikaragvoje ir, kai tinkama, valstybes nares palengvinti skubių vizų išdavimą ir suteikti laikiną prieglobstį dėl politinių priežasčių valstybėse narėse;

14. prašo, kad Pirmininkų sueiga išsiųstų faktų nustatymo misiją į Nikaragvą, į kurią būtų įtraukta Delegacija ryšiams su Centrinės Amerikos šalimis, siekiant įvertinti žmogaus teisių ir politinę padėtį;

15. dar kartą primena savo raginimą, išdėstytą 2019 m. kovo 14 d. rezoliucijoje, nedelsiant užtikrinti Alessio Casimirri, kuris toliau gyvena Managvoje ir naudojasi Nikaragvos vyriausybės apsauga, ekstradiciją į Italiją, kur jis turi atlikti šešias neapskundžiamas laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes už įrodytą dalyvavimą pagrobiant ir nužudant buvusį ministrą pirmininką ir Krikščionių demokratų partijos lyderį Aldo Moro bei už jo apsauginių nužudymą Romoje 1978 m. kovo 16 d.;

16. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Amerikos valstybių organizacijos generaliniam sekretoriui, Europos ir Lotynų Amerikos parlamentinei asamblėjai, Centrinės Amerikos Parlamentui, Limos grupei ir Nikaragvos Respublikos vyriausybei ir parlamentui.